

Huvudman

Munkfors kommun
kommun@munkfors.se

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Forsnässkolan 4-9 i Munkfors kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Munkfors kommun att senast den **13 juni 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande rätten till särskilt stöd, ordningsregler och åtgärder mot kränkande behandling. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Munkfors kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Munkfors kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. För varje anmälan om behov av särskilt stöd för en elev som inkommer till rektorn, eller som redan har inkommit men där utredning ännu inte har påbörjats, ska rektorn starta en utredning. Rektorn ska dokumentera hur många sådana anmälningar som inkommit till rektorn under perioden 13 mars – 7 juni 2023 och vilket datum en utredning har startats för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. Detta innebär att även tidigare gjorda utredningar ska uppdateras och kompletteras utifrån

elevernas aktuella behov, om det inte nyligen gjorts eller framstår som obehövt. (3 kap. 7 § skollagen).

2. Se till att rektorn för varje sådan utredning om särskilt stöd, fattar beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektor ska dokumentera hur många sådana beslut som fattas avseende perioden 13 mars – 7 juni 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (3 kap. 7 och 9 §§ skollagen).
3. Se till att samtliga elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp och/eller har anpassad studiegång har beslut om åtgärdsprogram och beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och eller anpassad studiegång (3 kap. 9 och 11-12 §§ skollagen).

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

1. Se till att rektor beslutar om ordningsregler för skolenheten under medverkan av eleverna. De beslutade ordningsreglerna och hur de följs ska följas upp, analyseras och vid behov omarbetas. Ordningsreglerna ska redovisas till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 5 § skollagen).
2. Se till att planen mot kränkande behandling innehåller en redogörelse för vilka åtgärder som genomförts föregående år samt hur och när de genomförts. Dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning. (6 kap. 6-8 §§ skollagen, 2 § förordningen [2006:1083] om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling samt Lgr 22, 2.1 Normer och värden).

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2022:9198) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden hösten 2022 inlett en tillsyn av grundskolan Forsnässkolan 4-9 i Munkfors kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Forsnässkolan följer gällande bestämmelser om rätten till särskilt stöd samt trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 29-30 november och 2 de-

cember 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. ordningsregler, plan mot kränkande behandling, utredningar och åtgärdsprogram. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av en förteckning över elever från årskurs 4 till årskurs 9 som riskerade att inte nå kunskapskriterierna i olika ämnen under vårterminen och höstterminen 2022. Det finns totalt 144 elever i förteckningen som skickats in. Enligt förteckningen har 14 av dessa elevers behov av särskilt stöd utretts av skolan. Utifrån denna förteckning har Skolinspektionen hämtat in ett underlag bestående av senast gjorda utredningar och åtgärdsprogram avseende 18 elever.

Av inhämtad dokumentation framgår bland annat följande. Tre elever, vars behov av särskilt stöd har utretts av skolan under 2022, har bedömts vara i behov av särskilt stöd. I utredningarna av elevernas behov av särskilt stöd har skolan bedömt att åtgärdsprogram ska utarbetas samt att beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp ska fattas. Av dokumentationen framgår att beslut om anpassad studiegång och beslut om särskild undervisningsgrupp har fattats. Några beslut om åtgärdsprogram för dessa tre elever har inte inkommit.

Av intervju med lärarna framgår det att de på skolan arbetar mycket med extra anpassningar, både på grupp- och individnivå. Extra anpassningar fungerar bra när de jobbar i en liten grupp, då kan man nå resultat, i helklass är det svårare. De upplever att det är svårt att ge eleverna särskilt stöd och att skolan inte hinner med att göra de utredningar som behövs. Det finns flera elever i kö för att få en utredning. Under tiden arbetar lärare och personal med att släcka bränder. Socialpedagog/resurs går med vissa elever men ibland måste socialpedagogen/resursen vara vikarie i klass eftersom det saknas vikarier på skolan. Det finns en sal dit elever kan gå och få mer hjälp av en vuxen under vissa lektioner, en så kallad flexgrupp. Det finns elever i den gruppen som inte har ett åtgärdsprogram. Det nämns att en elev har alla sina teoretiska ämnen i flexgruppen utan att ha ett åtgärdsprogram.

Av intervju med elevhälsoteamet (EHT) framgår det att lärarna arbetar med extra anpassningar. Skolan försöker komma ifrån ämnesfokus för att istället arbeta kring

elever så att de får samma extra anpassningar i alla ämnen. EHT pratar mycket om ledning och stimulans med lärarna och att se gruppen istället för individer. Det är omöjligt att ha för många individuella anpassningar i varje klassrum. Om en elev inte når kunskapskraven görs en anmälan till EHT som ska starta en utredning. När chefen för EHT tillträdde i januari 2022 fanns det en eftersläpning av utredningar som inte var gjorda, när de får in uppdaterade framställningar arbetar de så skyndsamt de kan utifrån den bemanning de har att tillgå. Det finns fortfarande hos EHT en hög med utredningar av särskilt stöd som ännu inte har genomförts. Det finns elever som har särskilda stödåtgärder utan att de har en utredning eller ett åtgärdsprogram men endast under begränsad tid. Flexgruppen är inte en grupp där en elev befinner sig permanent utan en grupp där elever kan få stöd.

Av intervju med rektorn framgår det att skolan har påbörjat ett arbete för att varje elev ska ha samma extra anpassningar i alla ämnen. Om inte extra anpassningar hjälper skickas en framställan till rektor som lyfter det hos EHT för att en pedagogisk kartläggning ska bli gjord. När rektor och chefen för EHT tillträdde ärvde de en hög med framställningar om utredningar av elevers behov av särskilt stöd som inte hanterats. Eftersom det är många elever som saknar en utredning har de upprättat en prioriteringslista. De prioriterar de mest akuta men arbetar även med de mindre akuta. Det finns elever som har särskilt stöd men som skulle behöva en ny kartläggning.

Skolinspektionen har begärt in en komplettering från huvudmannen gällande hur många elever som väntar på utredning av elevens behov av särskilt stöd. Huvudmannen uppger att det finns tre elever som väntar på utredning.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett

åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Rektorn får inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 §, i form av distansundervisning och annan undervisning enligt 11 a §, eller i form av anpassad studiegång enligt 12 §.

Av 3 kap. 11 § skollagen framgår att om det finns särskilda skäl, får ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan, innebära att särskilt stöd ges enskilt eller i annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till. Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut enligt 7 § innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att tillgodose elevernas rätt till särskilt stöd.

Av insamlad dokumentation och genom intervjuer med lärare, EHT och rektor framkommer att det finns en eftersläpning av utredningar av elevers behov av särskilt stöd, som ännu inte har genomförts. Det finns flera elever som väntar på en utredning angående särskilt stöd och, i nuläget, i vart fall någon elev som har väntat länge. Detta är en brist. Av Skolinspektionens utredning har det framkommit att såväl rektor som EHT är förhållandevis nya på skolan och att de påbörjat ett arbete för att utreda alla de gamla ärenden som finns. Skolinspektionen ser positivt på att skolan nu arbetar för att de elever som väntar på en utredning också får det så snart som möjligt. I dessa utredningar bör det ingå kartläggningar av elevernas skolsituation och de eventuella ämnen där det befars att eleverna inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Utredningarna bör också innehålla pedagogiska bedömningar av om eleverna är i behov av särskilt stöd, och i så fall vilket behov av stöd eleverna har.

Av intervjuer med lärare, EHT och rektor framgår det vidare att det finns elever som har åtgärder som utgör särskilt stöd, till exempel undervisning i flexgrupp och hjälp av speciallärare, men som inte har ett åtgärdsprogram. Av intervjuerna framkommer dock olika uppgifter gällande i vilken omfattning de aktuella stödåtgärderna ges varför det är oklart om de endast ges under en begränsad period eller mer varaktigt. Skolinspektionen vill här påpeka att om en elev regelmässigt får stöd enskilt eller ett mindre sammanhang eller i en flexgrupp är det att betrakta som särskilda stödåtgärder som utgör enskild undervisning eller placering i särskild undervisningsgrupp. Det finns också i den inhämtade dokumentationen exempel på elever som har beslut om anpassad studiegång och placering i särskild undervisningsgrupp utan att, såvitt framgår, åtgärdsprogram har utarbetats. Dessa åtgärder är ingripande för eleven och kan överklagas särskilt. Vilka beslut och särskilda stödåtgärder som eleven omfattas av ska tydligt framgå av ett åtgärdsprogram. Om

skolan inte utarbetar åtgärdsprogram medför det en otydlighet kring stödarbetet för såväl skolpersonal som vårdnadshavare och elev.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har tagit del av skolans ordningsregler från augusti 2021. Skolinspektionen har också tagit del av skolans plan mot kränkande behandling för år 2022-2023. Av planen framgår det att eleverna har varit delaktiga genom bland annat klass- och elevråd, trivselenkäter och trygghetsvandring. Personalen har varit delaktig genom diskussioner på personalmöten och arbetsplatsträffar (APT). Elever, personal och vårdnadshavare har även gjorts delaktiga genom utvecklingssamtal.

Elever uppger i intervju att vissa lektioner är stökiga och vissa lektioner lugna. Överlag brukar det vara lugnare när mentor eller ordinarie lärare är i klassen och stökigare när det är vikarie. När det blir stökigt brukar lärarna säga till, det kan även hända att någon lärare drar av på rasten eller ringer hem till vårdnadshavarna. Det finns ordningsregler på skolan men eleverna upplever inte att de har varit med om att utforma dem. Det händer inte så mycket om man bryter mot reglerna förutom möjligen att skolan ringer hem. Eleverna uppger att de överlag känner sig trygga på skolan men att det förekommer mycket dumma ord.

Lärare uppger i intervjuer att mentor eller ordinarie lärare i en klass är en trygghet och att tryggheten kan falla om mentor eller ordinarie lärare inte är där. Det finns elever som inte är trygga exempelvis vid toaletterna eller när de måste gå igenom vissa allmänna utrymmen där äldre elever är. Det saknas rastvakter och kanske en fritidspedagog som kan stötta. Förr fanns ett trygghetsteam men de hann inte med sina uppgifter och personalen på skolan hinner inte arbeta förebyggande, istället släcker de bränder. Det förekommer ett grovt språkbruk på skolan. Ibland låser lärarna dörrarna till lektionsalarna för att förhindra att elever kommer in och stör. Det finns ordningsregler på skolan och lärarna uppger att eleverna har varit med om att ha åsikter om dem. Alla följer inte reglerna. I vissa klasser vet eleverna om vad som händer om man bryter mot dem men inte i alla. Det finns ingen konsekvensstrappa som tillämpas. Det finns en plan mot kränkande behandling som följs upp varje år, lärarna uppger att eleverna har inte varit med och utformat den.

EHT uppger i intervju att med rätt lärare i rätt klassrum är det studiero. Det finns elever som kan känna sig otrygga i vissa sammanhang men de känner sig oftast trygga. Det finns för få vuxna som kan vara ute på rasterna och det finns ingen lugn miljö att gå till som till exempel biblioteket eftersom det inte är öppet. Det förekommer ett grovt språkbruk, det betyder inte alltid att eleverna är arga på varandra utan det språket är normaliserat. EHT träffar lärarna regelbundet för att arbeta med tryggheten på skolan. Ordningsreglerna togs fram i början av året och EHT uppger att eleverna inte var delaktiga. De har inte hört talas om att någon elev har utretts på grund av upprepat störande beteende. Det finns en konsekvensstrappa som inte används. Skolan har inte alltid kunskap om varför elever gör som

de gör och varför det blir fel och de ställer sig frågan om eleven då ska ha en bestraffning. EHT uppger också att eleverna inte har varit delaktiga vid upprättandet av planen mot kränkande behandling.

Rektor uppger i intervju att det överlag är god trygghet på skolan, framförallt i klassrummet, men att det kan kännas lite otryggt ute på rasten. Det hade behövts fler vuxna ute men det är personalbrist. Ordningsreglerna har utformats genom diskussion med personal, sedan har de tagits upp i klasserna för att eleverna ska få säga vad de tycker. Reglerna följs upp och utvärderas på våren i personalgruppen, eleverna var inte med i våras. Studieron varierar från klass till klass och lektion till lektion, det är stökigare när inte ordinarie lärare är där. Om en elev stör vid upprepade tillfällen blir det kanske en pedagogisk och social kartläggning.

Rättslig reglering

Av 4 kap. 9 § skollagen framgår att barn och elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen. Elevernas och deras sammanslutningars arbete med inflytandefrågor ska även i övrigt stödjas och underlättas.

Av 5 kap. 5 § skollagen framgår att ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler.

Av 6 kap. 8 § framgår det att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Av 6 kap. 10 § skollagen framgår att om en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Av 2 § förordning (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling framgår att en plan mot kränkande behandling enligt 6 kap. 8 § skollagen ska upprättas, följas upp och ses över under

medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att skapa en skolmiljö som är fri från kränkningar och som präglas av trygghet och studiero.

Av Skolinspektionens utredning framgår det att ordningsreglerna inte har utarbetats under medverkan av eleverna. Detta är en brist. Att låta eleverna vara delaktiga i att utforma reglerna skapar en ömsesidig respekt och en skolmiljö som är lugn och trygg för alla elever. Vidare ökar chansen till efterlevnad. Det framkommer även att det råder en viss otydlighet för både lärare och elever vilka konsekvenser det får för eleverna om de bryter mot reglerna. Skolinspektionen vill här uppmärksamma huvudmannen och skolan på att det av skollagen framgår att ordningsregler och hur de följs ska följas upp, analyseras och vid behov omarbetas.

Skolinspektionen konstaterar vidare att skolans plan mot kränkande behandling saknar redogörelser för hur de planerade åtgärderna från fjolårets plan har genomförts. Detta är en brist. Att genomförda åtgärder inte följs upp och utvärderas innebär att dokumentet inte fullt ut kan läggas till grund för det arbete som ska bedrivas i syfte att säkerställa elevernas rätt till en trygg skolmiljö, präglad av studiero och fri från kränkningar.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Munkfors kommuns verksamhet vid Forsnässkolan 4-9 grundskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller rätten till särskilt stöd, ordningsregler och åtgärder mot kränkande behandling. Det finns därför skäl att förelägga Munkfors kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar,

2022-03-13

2023-03-13

X

Beslutsfattare

X Disa Lindquist

Föredragande
Signerat av: Disa Lindquist

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Maud Wilhelmsen medverkat.